

Konzultantský posudek na bakalářskou práci Anny Burianové nazvanou *Překážky v přístupu ke vzdělání v socialistickém Československu a strategie jejich překonávání v biografických vyprávěních*

Ve své práci se autorka zabývá vzdělávacími kariérami vysokoškoláků v socialistickém Československu líčenými v životopisných vyprávěních pamětníků. Hlavní část práce tvoří empirický výzkum, na jehož základě jsou činěny prezentované závěry. Metodologicky se práce opírá o kvalitativní analýzu třiceti dvou polostrukturovaných biografických rozhovorů, nejprve autokódovaných a poté kódovaných podle induktivně vytvořených kategorií zachycujících vypravěči uváděné překážky v jejich vzdělávací dráze (především v přechodu na střední a vysokou školu) a také strategie jejich překonávání (které autorka rozděluje na pre- a post-strategie). Výsledkem jsou popisy vypravěči líčených překážek a strategií jejich překonávání a jejich proměna v časovém období od padesátých let do let osmdesátých. Propojení překážek a strategií v jednotlivých obdobích ukazuje na významný posun směrem od přizpůsobování se důsledkům politických faktorů působících při výběru uchazečů do škol, směrem k přizpůsobení se podmínkám výběru tak, aby bylo zajištěno přijetí na školu vyššího stupně. I když uvedená zjištění nelze považovat za postavená na historických datech, protože vyprávění pocházejí ze současnosti a byla vytvořena za účelem zaujaté prezentace vlastního života pamětníků, i tak ukazují na zajímavé posuny v přístupu ke vzdělání v průběhu reálného socialismu. Dokládají známý bonmot Iva Možného, že „starý režim, který na dokonalost aspiroval, byl přemožen občany, kteří využívání jeho nedokonalostí přivedli téměř k dokonalosti, a tím ho nakonec zdolali, aniž o to vlastně usilovali.“

Práci považuji za celkově zdařilou. K jejím přednostem patří nejen metodologicky dobře zvládnutý výzkum s hodnotnými, i když obezřetnými závěry, ale i kvalitní přehledová kapitola o vzdělání a školství v reálném socialismu, která vychází z pečlivého studia sociologické a historické literatury. Z formálního hlediska je práce v pořádku, nicméně nelze si nevšimnout občasných překlepů nebo chyb z nepozornosti, jako např. dvojí uvedení článku I. Vodochodského v seznamu literatury.

Vzhledem k výše uvedenému hodnocení považuji práci za splňující všechny nároky na bakalářskou práci a **doporučuji** ji k obhajobě s navrhovaným hodnocením **výborně**.

30. 5. 2010

Martin Hájek